

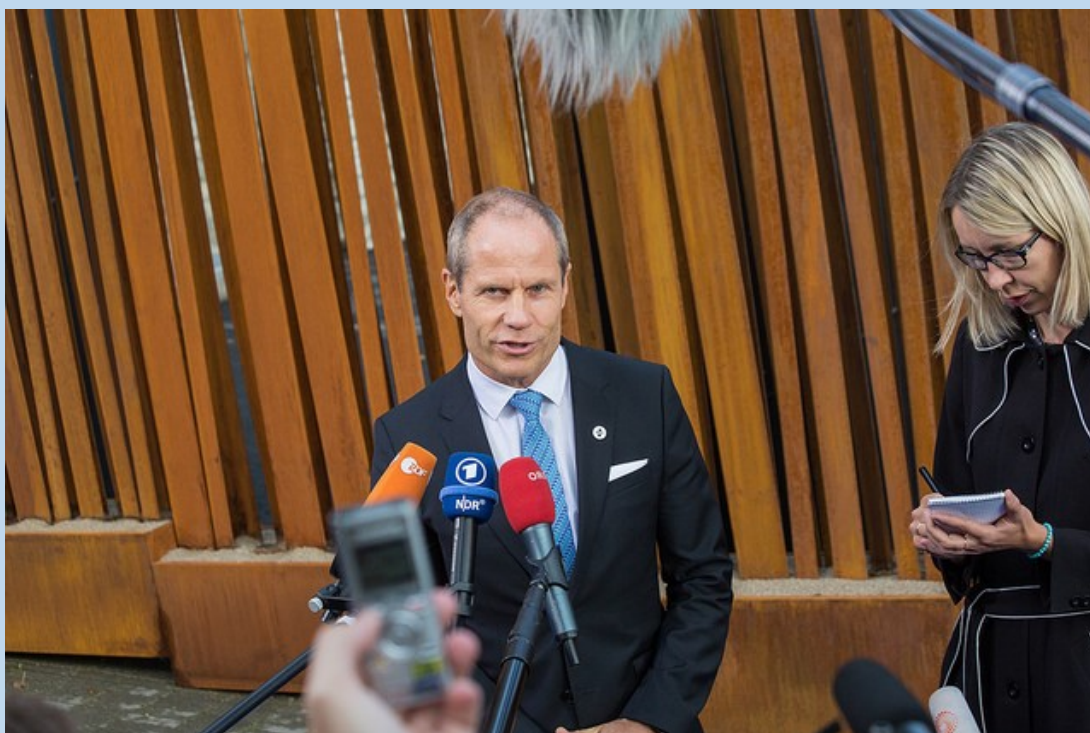

Nyhetsbrev fra finansrådene ved Norges delegasjon til EU

Økonominytt

Nr. 9 – September 2017

EUROGRUPPEN OG ECOFIN	2
EUROGRUPPEN 15. SEPTEMBER	2
<i>Status for det økonomiske tilpasningsprogrammet for Hellas .....</i>	<i>2</i>
<i>Hvordan gjøre euroområdet økonomisk mer robust .....</i>	<i>4</i>
UFORMELT ECOFIN 16. SEPTEMBER	5
<i>Tettere eurosamarbeid .....</i>	<i>5</i>
<i>Skattemessige utfordringer knyttet til digital økonomi.....</i>	<i>7</i>
<i>Toll: Bærekraftig og kostnadseffektivt IT-system for fremtiden .....</i>	<i>8</i>
<i>Kapitalmarkedsunionen og FinTech.....</i>	<i>9</i>
STATE OF THE EUROPEAN UNION	10
FINANSMARKED	14
STATUS FOR ARBEIDET MED FINANSMARKEDSSAKER UNDER ESTLANDS FORMANNSKAP	14
<i>Hvitvaskingsdirektivet – revisjon av fjerde hvitvaskingsdirektiv.....</i>	<i>14</i>
<i>Kommisjonens forslag om å styrke bankenes motstandskraft .....</i>	<i>14</i>
<i>Kommisjonens forslag om krisehåndtering av sentrale motparter (CCP).....</i>	<i>15</i>
<i>Endring i EMIR-regelverket - forenklinger .....</i>	<i>15</i>
<i>EMIR – styrket tilsyn med clearing av derivater .....</i>	<i>15</i>
<i>Pan-europeisk personlig pensjonsfond .....</i>	<i>15</i>
KOMMISJONEN FORESLÅR STYRKING AV EUS FINANSTILSYN.....	16
SKATT: KOMMISJONENS MELDING OM SKATT OG DIGITALT INDRE MARKED	18

Finansminister og ECOFIN-formann Toomas Tõniste (Estland) Foto: Aron Urb (EU2017EE)

Eurogruppen og ECOFIN

- Kommissjonspresident Junckers ambisiøse planer om raskt innlemmelse av alle EU-land i eurosamarbeidet, formalisering av Eurogruppen og opprettelse av finansministerstilling fikk en heller kjølig mottakelse av finansministrene.
- Interessen for å løse skattemessige utfordringer knyttet til digitalisering av økonomien er stor. Formannskapets forslag om å utvikle et nytt «virtuelt fasts driftssted» blir utfordret av Frankrikes initiativ til å innføre en omsetningsavgift for digitale selskaper i EU. Det franske initiativet støttes nå av 18 medlemsland.

Eurogruppen 15. september

Eurogruppen hadde to temaer på dagsorden i et kortvarig møte:

- 1) status for det økonomiske tilpasningsprogrammet for Hellas og
- 2) hvordan gjøre euroområdet økonomisk mer robust.

Status for det økonomiske tilpasningsprogrammet for Hellas

Eurogruppen ble 15. juni 2017 enig om å anbefale at medlemslandene godkjenner utbetaling av nye lån på 8,5 milliarder euro til Hellas. 7,7 milliarder euro skulle utbetales i begynnelsen av juli med 6,9 milliarder til forfall på ekstern gjeld og 0,8 milliarder til avvikling av innenlandske restanser til leverandører. De resterende 0,8 milliarder euro vil bli utbetalt til sistnevnte formål innen utgangen av oktober dersom Hellas selv bidrar til nedbetaling av slike restanser. Totalbeløpet, som var større enn ventet på forhånd, skal også medgå til oppbygging av en likviditetsbuffer for den greske statskassen dersom det blir midler til overs etter at de to andre behovene er dekket.

Etter behandlingen i medlemslandene godtok styret i euroområdet krisefinansieringsmekanisme (ESM) utbetaling i tråd med Eurogruppens tilråding. Utbetalingen av 7,7 mrd. euro fant sted kort tid etter.

IMFs styre vedtok 20. juli å «delta i prinsippet» i et program med Hellas med en ramme på 1,6 milliarder euro. Opplegget innebærer at utbetalinger først blir aktuelle dersom eurolandene gir forsikringer om at den greske offentlige gjelden vil være bærekraftig (dvs. betydelig gjeldslette) og Hellas etterlever programforpliktelsene.

Eurogruppen 15. september fikk oppdateringer fra kreditorinstitusjonene og finansminister Tsakalotos om gjennomføringen av reform- og budsjetttiltakene i tilpasningsprogrammet. Tekniske eksperter fra Kommisjonen, IMF, ESM og Den europeiske sentralbanken (ECB) har den siste tiden vært i Aten for å hente informasjon om gjennomføringen av andre statusgjennomgang og forberede tredje statusgjennomgang. Foreløpig kartlegging tyder på at flere reformvedtak som ble fattet etter ferdigstillelsen av den andre statusgjennomgangen, ikke har vært i tråd med avtalen mellom kreditorinstitusjonene og den greske regjeringen. Videre har nedbyggingen av innenlandske restanser så langt ikke vært i tråd med planen. Restansenedbyggingen må bli klart bedre i tiden fremover ettersom ESMs mandat til å utbetale de siste 0,8 milliarder euro utløper ved utgangen av oktober.

Kommende møter *Estlands formannskap* *høsten 2017*

Eurogruppen og ECOFIN:
9.-10. oktober (Luxembourg)
6.-7. november
17. november (budsjett)
4.-5. desember

Det europeiske råd:
19.-20. oktober
14.-15. desember

Den tredje statusgjennomgangen, som vil omfatte 95 spesifiserte tiltak, ventes formelt å starte i oktober og planlegges ferdigstilt i løpet av 2017. I hovedsak vil denne dreie seg om 2018-budsjettet og at Hellas følger opp allerede fattede vedtak (som reformer i arbeids- og produktmarkedet, misligholdte lån, energimarkedet, gjennomføring av privatiseringer mv.). Eurogruppen oppfordret den greske regjeringen til å intensivere arbeidet med gjennomføringen slik at den tredje statusgjennomgangen kan ferdigstilles som planlagt i løpet av året. Det vil bidra ytterligere til å underbygge den positive utviklingen og tilliten til økonomien.

Eurogruppen uttrykte videre bekymringer for rettssaken mot en tidligere leder av det greske statistikkbyrået, ElStat. Han er blitt beskyldt for å handle mot nasjonale interesser da ElStat oppjusterte regjeringens regnskapstall for underskuddet i offentlige finanser for 2009. ElStats reviderte tall ble senere validert av Eurostat. Påtalemyndighetene med støtte fra dagens regjering mener at handlingen bidro til at Hellas fikk behov for mer lån fra internasjonale kreditorer. Eurogruppen trakk frem at slike saker ville påvirke tilliten til gresk økonomi negativt. Samtidig ble det understreket at finansministrene selvsagt respekterer det greske rettsvesenets uavhengighet.

På den annen side vurderte Eurogruppen det som positivt at Kommisjonen 12. juli hadde anbefalt å oppheve underskuddprosedyren mot Hellas. Dette skjedde etter at statsregnskapet for 2016 viste et overskudd på 0,7 pst. av BNP (etter et underskudd på 6 pst. året før). Eurogruppens formann Dijsselbloem opplyste på pressekonferansen etter møtet at Rådet ville vedta Kommisjonens anbefaling i et formelt møte senere i september¹.

Finansminister Le Maire (Frankrike), finansminister Dijsselbloem (Nederland) og finansminister Tsakalotos (Hellas) Foto: Raul Mee (EU2017EE)

---

¹ Det allmenne råd (GAC) vedtok opphør av underskuddprosedyren mot Hellas 25. september. Etter dette er bare Frankrike, Spania og Storbritannia underlagt prosedyren.

Hvordan gjøre euroområdet økonomisk mer robust

Finanskrisen i 2008-09 og årene etter viste tydelig at euroområdet var langt fra robust. Den økonomiske nedturen ble kraftig og det tok syv år fra krisens start til produksjonsnivået var tilbake på samme nivå. Land ble meget ulikt rammet av krisen, og flere måtte ha krisefinansiering (Hellas, Portugal, Irland, Kypros og Spania). Euroområdet har hatt en klart svakere utvikling etter krisen enn andre vestlige land.

Etter finanskrisen er det gjennomført tiltak på en rekke områder for å styrke motstandskraften, som etableringen av en felles krisefinansieringsmekanisme, arbeidet med bankunionen (som skal stå ferdig i 2024), kapitalmarkedsunionen (som skal være ferdig i 2019) og strukturreformer på en rekke områder.

Schäuble (Tyskland) hilser på Moscovici (Kommisjonen), Padoan (Italia) og Le Maire (Frankrike). Photo: Raul Mee (EU2017EE)

I et valutaområde som euroområdet med en særlig fare for økonomiske smittevirkninger er det spesielt viktig at det enkelte medlemsland har en robust økonomi. I tillegg til det institusjonelle rammeverket, er det viktig å øke det enkelte lands kapasitet til å motstå økonomiske sjokk og håndtere disse når de oppstår. Dette krever en fleksibel økonomi. Mange land har fortsatt et betydelig behov for å gjennomføre reformer i arbeids- og produktmarkedet, skattesystemet, effektivisere offentlig forvaltning mv.

Eurogruppen 15. september hadde en foreløpig og overordnet drøfting om hva som bør være medlemslandenes eget ansvar for å sikre økonomisk robusthet og hva bør være et fellesansvar på EU-nivå eller i euroområdet. Tre punkter ble trukket frem; 1) hvordan kan man sikre mindre sårbarhet for økonomiske sjokk, 2) hvordan kan absorpsjonskapasiteten økes (hvordan sjokk blir håndtert av institusjoner, markedene, husholdningene og bedriftene) og 3) hvordan gjøre det mulig å få til et raskere økonomisk oppsving etter et sjokk. Strukturreformer på en rekke områder og investering i menneskelige ressurser for å stå bedre rustet i fremtidens arbeidsmarked samt overholdelse av regelverket for finanspolitikken og bedre kvaliteten i offentlige finanser ble trukket frem som de viktigste tiltakene på nasjonalt nivå for å kunne håndtere en fremtidig økonomisk sjokk. På fellesskapsnivå står fremme av investeringer og ferdigstillelse av EUs indre marked, særlig for tjenester, sentralt. Betydningen av å ferdigstille bankunionen, kapitalmarkedsunionen samt tiltak for å styrke institusjonene og det institusjonelle rammeverket både på fellesskapsnivå og i det enkelte land ble også trukket frem som sentrale elementer. En del av disse spørsmålene ble drøftet nærmere i det uformelle ECOFIN-møtet samme dag.

Uformelt ECOFIN 16. september

ECOFIN behandlet tettere eurosamarbeid, kapitalmarkedsunionen, skattemessige utfordringer knyttet til digital økonomi og sentralisering av IT-systemer i tollbehandlingen. Mer informasjon om og pressemeldinger fra møtet ligger på det [estiske formannskapets hjemmeside](#).

Tettere eurosamarbeid

Diskusjonen tok utgangspunkt i Kommissjonspresident Junckers årlige tale om rikets tilstand 13. september, der han tok til orde for en sterkere økonomisk og monetær union. Se for øvrig egen sak om Junckers tale et annet sted i dette nummeret av Økonominytt. Dette skal skje gjennom tiltak for å få flest mulig land med i euroområdet så raskt som mulig (Junckers drøm er innen 30. mars 2019), gjøre dagens krisefinansieringsmekanisme om til et europeisk IMF under navnet EMF (European Monetary Fund) og etablere en funksjon som finansminister med et hovedansvar for å fremme og støtte opp om strukturreformer i medlemslandene. Finansministeren skal i tillegg samordne alle finansielle instrumenter som utvikles på fellesskapsnivå til å støtte medlemsland i økonomisk resesjon eller er rammet av en grunnleggende krise. Juncker tenker seg at dagens stilling som økonomikommisær skal omgjøres til en fremtidig eurofinansminister, som også skal være leder for Eurogruppen. Kommissjonen vil fremme forslag om det nærmere stillingsinnholdet i desember i år. Eurogruppen vil bli gjort til et formelt organ. EMF og finansministeren skal underlegges Europaparlamentets kontroll. Juncker tilrår også at det etableres en budsjettlinje for euroområdet innenfor EUs budsjett. Han avviser at det er behov for et eget europaparlament.

Under ECOFIN-møtet 15. september uttrykte en rekke finansministre fra nåværende euroland og ECB at alle EU-land er velkomne som euroland, men det ville være uforsvarlig å ta inn

medlemmer som ikke er økonomisk rede til det. Ikke uventet var Nederlands Dijsselbloem og Tysklands Schäuble klart avvisende til tanken. Sistnevnte viste til at tiltredelseskriteriene, som allerede er etablert, må følges. Dersom det tas inn land som ikke oppfyller kriteriene, kan det sette stabiliteten i hele euroområdet i fare. Han viste til Hellas som et eksempel på et euroland som ikke var rede. Frankrikes finansminister Le Maire mente det nå var viktigere å styrke euroområdet enn å utvide det. Kommissær Moscovici på sin side uttrykte at døren måtte være åpen for medlemsland som ønsket å delta i eurosamarbeidet. Han la imidlertid til at man ikke måtte tolke Junckers henvisning til 2019 bokstavelig.

Flere finansministre fra ikke-euroland stilte seg også avvisende til Junckers «drøm» om at alle land skulle være euromedlemmer i løpet av kort tid. Sveriges finansminister Andersson ga klart uttrykk for at spørsmålet om svensk euromedlemskap var opp til det svenske folket å vurdere, det kan ikke bestemmes ved et dekret fra Brussel.

Til Junckers forslag om å sette Eurogruppen under Europaparlamentarisk kontroll, pekte Dijsselbloem på at den i dag står ansvarlig overfor og blir gransket av nasjonalforsamlingene i medlemslandene. Han uttalte videre at det faktum at samarbeidet er mellomstatlig bidrar til økt tillit og samarbeid mellom euroområdets regjeringer.

Dijsselbloem uttrykte også at eurolandene bør jobbe aktivt med å styrke den monetære unionen. Diskusjonen bør nå dreie seg om hva som mangler i en velfungerende monetær union i form av motstandskraft mot sjokk, konkurransekraft, solidaritet mv. Diskusjonen om hvilke institusjonelle grep som er nødvendige, får komme senere. I første omgang er det klart viktigste å ferdigstille arbeidet med bankunionen og kapitalmarkedsunionen for å styrke den finansielle stabiliteten. Uansett vil Kommisjonens forslag ikke bli nærmere konkretisert før i desember.

Finansministrene drøftet også hvordan EU-budsjettet bedre kunne bidra til å dekke til å klargjøre land for euromedlemskap. I denne forbindelse ble muligheten for å styrke kondisjonaliteten ved utbetalingen av strukturfondsmidler trukket frem. Kommisjonen ble bedt om å komme med forslag til oppfølging.

Finansminister Tõniste (Estland) og finansminister Andersson (Sverige)
Photo: Arno Mikkor (EU2017EE)

Skattemessige utfordringer knyttet til digital økonomi

I dag er et lands rett til å skattlegge i stor grad basert på virksomhetens *fysiske* tilstedeværelse. For å være skattepliktig til et land, kreves det at virksomheten har et *fast driftssted* (permanent establishment på engelsk, eller bare PE) i landet. De fleste bilaterale skatteavtaler inneholder kriterier for når en utenlandsk enhet anses å ha fast driftssted og dermed blir skattepliktig i det aktuelle landet. Den teknologiske utviklingen har gjort tilpasninger enklere og mer utbredt. Samtidig er det krevende for skattemyndighetene å anvende de eksisterende skattereglene på nye digitale forretningsmodeller. I juli avgjorde en fransk domstol at Google ikke hadde fast driftssted i – og dermed ikke var skattepliktig til – Frankrike. Den franske staten hadde fremmet skattekrav på over 1 mrd. euro mot Google.

Formannskapetets initiativ

Det estiske formannskapet ønsker å modernisere skattereglene slik at de tar høyde for digitalisering av økonomien. Til det uformelle ECOFIN-møtet forelå det et [notat](#) fra formannskapet. Her argumenteres det for å tette hullene i dagens skatteregler for digital økonomi ved å etablere begrepet «virtuelt fast driftssted», der en stats rett til å skattlegge løsrives fra fysisk (og geografisk) tilstedeværelse. Videre argumenteres det for å forbedre reglene for inntektsallokering til selskap med digital tilstedeværelse i et land.

Det uformelle ECOFIN-møtet i Tallinn 15.-16. desember hadde en første diskusjon av skatt og digitalisert økonomi. I en [pressemelding fra det estiske formannskapet](#) fremgår det at spørsmålet om videre veivalg skal behandles på finansministermøtet i desember. Av hensyn til det indre marked er det viktig at EU-landene enes om hvordan digital økonomi skal beskattes. Det eneste som er verre enn dagens situasjon, er 28 ulike skattemessige håndteringer av digital økonomi. Dette kan virke negativt på internasjonal handel og føre til utflugging av digitale selskaper fra Europa. En felles løsning for EU kan også påvirke det internasjonale arbeidet på området. Konkret ønsker formannskapet at EU skal tale med en stemme i OECD-sammenheng. Etter henstilling fra G20 arbeider OECD med en rapport om «Tax challenges raised by digitalisation of the economy». En midlertidig rapport fra OECD-arbeidet er fremskyndet og varslet i april 2018.

Initiativ fra Frankrike, Tyskland, Spania og Italia

Parallelt med formannskapetets langsiktige løsning for å beskatte digitale selskaper, arbeider en gruppe land for å innføre en midlertidig løsning. Frankrike, Tyskland, Italia og Spania har i en felles [uttalelse](#) bedt Kommisjonen om å utrede en såkalt «equalization tax», dvs. en avgift på brutto omsetning, for selskaper i den digitale økonomien.

I uttalelsen argumenteres det for at en omsetningsavgift på brutto omsetning kan innføres raskt og være en erstatning for noe av det digitale selskaper burde ha betalt i selskapskatt. Det fremgår at landene støtter OECDs arbeid med en langsiktig global løsning og EUs arbeid med et felles konsolidert grunnlag i selskapskatten. Omsetningsavgiften skal være midlertidig og dermed komplementere til disse mer langsiktige initiativene.

Etter det uformelle ECOFIN-møtet i Tallin støtter 18 medlemsland forslaget om en omsetningsavgift, hvorav 10 har signert den politiske uttalelsen. Årsaken til at 8 medlemsland ikke har signert skal være henvisningen til et felles konsolidert grunnlag i selskapskatten, som disse landene ikke støtter. Andre land, deriblant Sverige, Danmark, Irland, Luxembourg, Kypros og Storbritannia, skal være negative til forslaget. Forslaget om en midlertidig omsetningsavgift kan komme til å fortsette som et forsterket samarbeid mellom de aktuelle landene (dvs. på samme måte som samarbeidet om en avgift på finansielle transaksjoner, FTT).

Utad har det estiske formannskapet understreket at det ikke er noen motsetninger mellom deres forslag om et «virtuelt fast driftssted» og forslaget om en midlertidig omsetningsavgift. Det kan ta tid å etablere et nytt begrep i internasjonal beskatning, og formannskapet har derfor ikke utelukket behovet for slike «quick-fix»-løsninger i en mellomperiode. Heller ikke OECD har kritisert at EU diskuterer en omsetningsavgift.

Kommentar

I forbindelse med ECOFIN-møtet ble det varslet at Kommisjonen innen kort tid ville legge fram en rapport som spenner ut mulighetsrommet for digital økonomi og skatt. Kommisjonens melding om et rettferdig og effektivt skattesystem for det digitale indre marked ble lagt fram 21. september. Innholdet i Kommisjonens melding er i stor grad i overensstemmelse med formannskapets dokument som stod på ECOFIN-møtets agenda. Det er naturlig å tolke meldingen som en støtteerklæring fra Kommisjonen. Kommisjonens melding er også omtalt et annet sted i dette nummeret av Økonominytt.

De Guindos (Spania) og Donohue (Irland). Foto: Raul Mee (EU2017EE)

Toll: Bærekraftig og kostnadseffektivt IT-system for fremtiden

ECOFIN diskuterte sentralisering av IT-systemer for EUs tollunion blant annet som følge av ny tollov (Union Customs Code, UCC). Til møte forelå det et [notat fra formannskapet](#) der det pekes på at UCC etablerer ett detaljert rammeverk for tollformaliteter og -kontroller på EU-nivå. Likevel er IT-systemene som implementerer disse reglene i stor grad desentralisert nasjonalt. Dette «paradokset» innebærer vesentlig duplisering av kostnader knyttet til utvikling og drift av IT-systemer og en sub-optimal utnyttelse av kompetanse, både på EU-nivå og nasjonalt. Formannskapet anslår at medlemslandenes kostnader knyttet til å implemen-

tere UCC i sine eksisterende IT-systemer kan komme opp i 2 mrd. euro. I tillegg vil videreføring av 28 ulike systemer innebære administrative byrder for brukere, forsinkelser i implementering av nytt regelverk, samt tap av konkurransevne og vekst i EU.

Formannskapet ser mange fordeler ved å sentralisere IT-systemene for toll. Et felles IT-system vil utnytte stordriftsfordeler, og det vil være billigere og mer effektivt både når det gjelder utvikling og drift. Det vil sikre lik håndheving av EUs toll-lovgivning, lik håndtering av risiko og bedre samarbeidet mellom nasjonale tollmyndigheter både innenfor EU og med tredjeland. For næringsdrivende vil det være en fordel å kunne forholde seg til ett brukergrensesnitt for toll i hele EU.

I [rådskonklusjoner om tollunionen](#) fra 23. juni 2017 ba ECOFIN om at Kommisjonen og medlemsstatene utvikler en strategi for IT-systemer i tollbehandlingen. Videre ba ECOFIN om en vurdering av dagens finansieringssystemer av toll innen utgangen av 2017. Vurderingen skal inneholde forslag til kostnadseffektivisering og -besparelser.

I lys av rådskonklusjonene og de budsjettmessige konsekvensene for EU og medlemslandene, anbefaler formannskapet at sentralisering av IT-systemer i tollbehandling vurderes i lys av EUs langtidsbudsjett (MFF). Et sentralisert og kostnadsbesparende IT-system, som kan være i drift fra 2025, har ifølge formannskapet bred støtte blant medlemslandene. Finansministrene inviteres til å komme med synspunkter på hvilke elementer i tollbehandlingen som bør omfattes av et sentralisert IT-system og hvilken finansieringsmodell som kan benyttes. Formannskapet foreslår til slutt at det etableres et pilotprosjekt for å vurdere de tekniske mulighetene for et sentralt IT-system for toll.

I en [pressemelding fra det estiske formannskapet](#) fremgår det at det er bred enighet om at utvikling av tollunionens IT-systemer i fremtiden må gjøres mer effektiv og billigere gjennom større grad av samordning. Det er imidlertid nødvendig med diskusjoner på ekspertnivå for å avgjøre hvordan samordningen skal skje i praksis. Det haster med en ev. beslutning om et felles IT-system for toll. Medlemslandenes tolladministrasjoner har allerede gjort store investeringer i utvikling av nasjonale systemer som er nødvendige for å nå UCC-målene innen 2021.

Kapitalmarkedsunionen og FinTech

Teknologisk utvikling innenfor finansielle tjenester gir nye utfordringer for det tradisjonelle finansregelverket. Arbeidet med samspillet mellom teknologisk innovasjon og finansmarkedsregulering er på vei opp på EUs dagsorden. Kommisjonen vurderer hvordan FinTech kan bidra til å utdype og utvide EUs kapitalmarkeder ved å integrere digitaliseringspotensialet for å endre forretningsmodeller gjennom datadrevne løsninger i kapitalforvaltning, investeringsformidling, produkt distribusjon mv.

Under diskusjonen i ECOFIN ble det pekt på at FinTech-innovasjon er viktig for den økonomiske utviklingen. FinTech må derfor ikke møte unødige administrative byrder og hindrene for å komme inn i markedene må være så lave som mulig. Ferdigstillingen av kapitalmarkedsunionen ble også understreket som viktig ettersom dagens oppdelte markeder holder tilbake innovasjonspotensialet. Samtidig må man sikre at forbrukerne beskyttes.

State of the European Union

Et kort overblikk - av ministerråd Cathrine Løchstør

Europa-kommisjonens president Jean-Claude Juncker leverte 13. september sitt politiske testamente som en europeisk integrasjons-maksimalist. Han skal sitte 16 måneder til, men vil i stor grad være en «lame duck» neste år fordi hans periode da vil være sterkt på hell.

Det var den overbeviste europeer som talte til Europa-parlamentets plenum i Strasbourg. Juncker har aldri vaklet i sin overbevisning – hverken som statsminister i Luxemburg, formann i Euro-gruppen eller som Kommisjonens president.

Talen bar preg av det vemod han åpenbart føler ved tanken på at andre snart må ta over hans gjerning, men demonstrerte samtidig at hans engasjement er like brennende som før. Dette ga seg blant annet utslag i en krass indirekte beskjed til britene om at de stiller seg utenfor historien ved å forlate Unionen. Den 30. mars i 2019, dagen etter at Storbritannia etter planen vil ha forlatt EU, ønsket Juncker et toppmøte i formannslandet den våren, Romania. Toppmøtet bør stadfeste EUs grunnleggende normsett, og alle medlemsland bør på det tidspunkt være samstemte, ifølge Juncker. Direkte henvendt til Brexit-forkjemperne i salen sa han: «Dere kommer til å angre».

Salens reaksjoner viste at mange deler Junckers syn. Sterk applaus ledsaget store deler av talen, der Juncker la frem flere planer og forslag på engelsk, fransk og tysk, ledsaget av en vedvarende insistering på frihet, likhet og rettferdighet som Unionens nødvendige og bærende grunnprinsipper. Han lå meget nær de franske synspunktene på hvilken vei EU nå bør gå og gikk overraskende langt i nærmest å sitere den franske presidenten Emmanuel Macron som i det siste har fremmet mange forslag for å vitalisere EU. Det er ikke noe nytt at Juncker er fransk-vennlig, men under onsdagens tale om Unionens tilstand ble dette tydeligere enn noen gang.

Juncker støttet Macrons ønske om en finansminister for Eurosonen og dermed en styrking av flerhastighets-perspektivet, han støttet Macrons ønske om å beskytte europeisk næringsliv gjennom bedre «screening» av utenlandske investorer som interesserer seg for viktige europeiske markedsaktører, han gikk som Macron inn for å gjøre slutt på «sosial dumping» i betydningen lavere lønn for arbeidstagere fra fattigere EU-land når de sendes på kontrakter til mer velstående deler av Unionen: «Samme lønn for samme arbeid samme sted.»

Juncker støttet også helhjertet Macrons idé om folke-konventer i EU-landene – altså organisering av store debattmøter med sikte på å få frem nye ideer til fremme av fellesskapet og i sin alminnelighet et sterkere engasjement for den europeiske idé blant folk flest i medlemslandene.

Juncker la også frem noen egne forslag til måter å styrke opinionens EU-engasjement på: Han foreslo en felles president for Rådet og Kommisjonen – altså en sammenslåing av hans egen og Donald Tusks posisjon. Samtidig kritiserte han Rådet for manglende åpenhet i kontrast til den åpenhetslinjen Kommisjonen har etablert under hans egen ledelse. Her fikk han meget sterk applaus. Han benyttet anledningen til å tale varmt for flere flertallsavgjørelser i Rådet, med en uuttalt referanse til dagens mulighet for enkeltland til å blokkere viktige prinsipielle beslutninger. Dette var en av meget få, men klare henvisninger til striden med Polen og Ungarn om rettsstatsprinsippene.

«Rettsstatsprinsippene er ikke gjenstand for valgfrihet i EU,» sa Juncker. Han hadde også strenge ord til Tyrkia, men skilte mellom staten og folket. Han henvendte seg til president

Erdogan med følgende beskjed: «Journalister hører hjemme i redaksjoner og ikke i fengsler. Slipp våre journalister ut!»

Forsvars- og sikkerhetspolitikken i EU er i sterk utvikling, noe Juncker støtter, ikke minst gitt hans noe overraskende forslag under fjorårets State of the Union-tale om en egen Europa-hær – en tanke som den gang i stor grad ble møtt med ironi og hoderisting. Men så mye har skjedd på dette området siden da at ingen i dag uttaler seg ironisk når Juncker og andre omtaler en forsvars- og sikkerhetsunion i EU. Den mener Juncker bør kunne realiseres innen 2025, og under talen onsdag foreslo han også opprettelsen av en felleseuropeisk etterretningsorganisasjon med sikte primært på terrorbekjempelse. Han beskrev cyber-trusselen som en av de farligste for europeiske stater.

Juncker ga utvetydig og sterk honnør til Italia for måten landet har «reddet Unionens ære» på ved å redde og ta imot flyktninger på Middelhavsrueten. Han ønsket et bedre retursystem som grunnlag for et mer effektivt system for å innvilge og gjennomføre rett til opphold for dem som er berettiget til det.

Juncker var forutsigbart opptatt av å etablere nye handelsavtaler med land og kontinenter og forutså flere nye avtaler før denne Kommisjonens periode er over. Han understreket den positive økonomiske utviklingen i Unionen det siste året og mente at det er i slike tider man kan gjennomføre nye integrasjonstiltak og legge «nye etasjer til det Europeiske hus», slik han uttrykte det. I løpet av de 16 månedene som gjenstår av Juncker-kommisjonens mandat mente han det vil være rom for betydelig økte investeringer og nye initiativ på kapitalmarkeds-området og i energipolitikken. Han mente også at EUs budsjett bør økes, gitt dagens optimisme som følge av bedre vekst og redusert ledighet. Europa kan ikke vente på dårlige tider for å gå videre. «Det er når det går bra vi må vise mot,» sa Juncker.

Photo: European Union

Økonomi og skatt

Det økonomiske oppsvinget og økt tro på fremtiden bidro til at årets State of the European Union-tale 13. september ble holdt i en langt mer optimistisk tone enn i fjor. Den økonomiske veksten har tatt seg opp, arbeidsledigheten i EU er den laveste på ni år og aldri tidligere har så mange personer vært sysselsatt. Talen, veikart, Letter of intent og annen bakgrunnsinformasjon finnes på [Kommisjonens hjemmeside](#).

Tettere eurosamarbeid

Kommisjonspresident Juncker ønsket seg – ikke overraskende – en sterkere økonomisk og monetær union. Han minnet om at samtlige land unntatt Danmark og Storbritannia er forpliktet og berettiget til å innføre euro. For å forsere tiltredelser tok Juncker til orde for å etablere et særskilt instrument, som skal tilby teknisk og økonomisk assistanse.

Videre trakk han frem at euroområdet økonomi nå er mer motstandsdyktig enn tidligere, blant annet som følge av etableringen av euroområdets krisefinansieringsmekanisme (ESM).

Juncker vil styrke den økonomiske og monetære unionen ytterligere. Dette skal baseres på følgende to elementer:

- 1) Gjøre ESM gradvis om til et europeisk IMF under navnet EMF (European Monetary Fund). Juncker var klar på at EMF skulle forankres i «Unionen», men kom ikke konkret inn på hvilke oppgaver fondet skulle få. Han viste til at Kommisjonen ville komme med konkrete forslag i desember i år.
- 2) Etablere en funksjon som finansminister i euroområdet med et hovedansvar for å fremme og støtte opp om strukturreformer i medlemslandene. Videre skal eurofinansministeren samordne alle finansielle instrumenter som utvikles på fellesskapsnivå til å støtte medlemsland som er i økonomisk resesjon eller er rammet av en grunnleggende krise. Juncker tenker seg at dagens stilling som økonomikommisær skal omgjøres til en fremtidig eurofinansminister, som også skal være leder for Eurogruppen. Eurogruppen vil bli gjort til et formelt organ og eurofinansministeren skal stå ansvarlig overfor Europaparlamentet.

Juncker tilrår at det etableres en budsjettlinje for euroområdet i EUs budsjett. Han aviser at det er behov for et eget europaparlament.

Bankunionen

Juncker uttrykte at det haster med å ferdigstille bankunionen. Dette krever imidlertid at risikoreduksjon og risikospredning i banksektoren skjer parallelt. Bankunionens felles banksikringsfond (EDIS) kan således ikke gjennomføres før landene reduserer risikoen knyttet til egen banksektor.

Juncker oppfordret alle medlemsland til å delta i bankunionen slik at hele kontinentet blir underlagt samme regelverk og samme tilsyn.

Skatt

Juncker uttrykte at EU bør gå bort fra enstemmighetsprinsippet, som i dag gjelder for vedtakelse av felles skatteregler i EU. *«Jeg er sterk tilhenger av å gå over til kvalifisert flertall i avgjørelsene om felles konsolidert grunnlag i selskapsskatten, om merverdiavgift, om rettferdig beskatning av digital virksomhet og om skatt på finansielle transaksjoner. Europa må kunne reagere raskere og mer bestemt»*, sa Juncker i talen.

Generelt ønsker Juncker at avgjørelser som er viktige for det indre marked, oftere skal tas med kvalifisert flertall og med ordinær foreleggelse i Europaparlamentet. Kommisjonen har i

sine siste forslag på skatteområdet (f.eks. ATAD, CC(C)TB og Definitive VAT-system) argumentert for at harmonisering av medlemslandenes regler er nødvendig av hensyn til det indre marked. Ifølge Junckers tale er det ikke behov for å endre EUs traktater for å øke bruken av kvalifisert flertallsavgjørelser. «*Det finnes hjemler i eksisterende traktater for å unnta enkeltområder fra enstemmighetsavgjørelser, såkalte 'passerelle-klausuler'*», sa Juncker.

Budsjett

Juncker gjentok at Kommisjonen i mai 2018 vil legge frem forslag om EUs langtidsbudsjett for perioden etter 2020. Han uttrykte at dette budsjettet måtte reflektere fellesskapets ambisjoner. Han var imot budsjettkutt.

Kommentar

Kommisjonspresident Juncker var klar i sin tilråding om at de nye institusjonene skal forankres i «Unionen» og dermed underlegges Europaparlamentets kontroll. I dag er den økonomiske politikken i hovedsak Kommisjonens og medlemslandenes domene. En del av lovverket er gjort mellomstatlig, som holder parlamentet helt utenfor.

Juncker kom, som nevnt, ikke inn på hvilken institusjon som skal overvåke at medlemslandene overholder det finanspolitiske regelverket (Stabilitets- og vekstpakten) og evt. illegge sanksjoner ved brudd på dette. Tyskland og andre nordlige euroland har tenkt at denne oppgaven skal tilligge et upolitisk EMF for å sikre at regelverket håndheves strengt i tråd med regelverket.

Muligheten for å gå over til avgjørelser basert på kvalifisert flertall på skatteområdet ble først reist av Europaparlamentet. I en [betenkning](#) fra januar 2017 om forbedring av EUs funksjonsmåte, oppfordret parlamentet til at Rådet benytter «passerelle klausulene» (artikkel 48 nr. 7 i TEU) på områder som i dag krever enstemmighet. Videre oppfordres Kommisjonen til å benytte artikkel 116 i TEUF, som gir det nødvendige rettsgrunnlaget for «at Parlamentet og Rådet kan handle i henhold til den almindelige lovgivningsprosedure med henblik på at fjerne praksisser, der resulterer i en konkurrencefordreining i det indre marked gjennom skadelige skattepolitikker».

Ifølge veikartet for en mer samlet, sterkere og demokratisk union som ble publisert sammen med talen, skal Kommisjonens forslag til å benytte passerelle-klausulene allerede behandles av medlemslandene i september 2018. Men det er lite som taler for at Kommisjonspresident Junckers ønske om å benytte «passerelle-klausulene» på skatteområdet blir oppfylt. En eventuell beslutning om å avvike fra dagens krav om enstemmighet, må vedtas enstemmig. Det er lite trolig at samtlige av EUs finansministre vil gi fra seg nasjonal suverenitet på skatteområdet. Erfaringsmessig er mange land raske til å påpeke at skatteforslag fra Kommisjonen griper inn i medlemslandenes nasjonale kompetanse.

Som nevnt, uttrykte Juncker behov for å ha et fremtidig budsjett som er i tråd med ambisjonene. I talen tok han til orde for økte ambisjoner på en rekke områder. Hvordan dette skal skje i lys av bortfall av Storbritannias betydelige nettobidrag, blir en vanskelig diskusjon. En rekke nettobidragssytere har signalisert klart at økte bidrag er uaktuelt. Omprioriteringer synes også meget vanskelig. Et utspill fra Europaparlamentets president Tajani i juni om å kutte kraftig i EUs landbruksbudsjett for å gi plass til nye prioriteringer ble kraftig kritisert fra en rekke hold.

Finansmarked

Status for arbeidet med finansmarkedssaker under Estlands formannskap

Det estiske formannskapet arbeider med en rekke regelverksforslag på finansmarkedsområdet. Vurderingen er at formannskapet jobber ambisiøst, hardt og effektivt. Nedenfor omtales kort forslagene som er under aktiv oppfølging.

Hvitvaskingsdirektivet – revisjon av fjerde hvitvaskingsdirektiv

Kommisjonen la 5. juli 2016 frem forslag om endringer i fjerde hvitvaskingsdirektiv (4AMLD).

Endringene gjelder i første rekke å styrke bekjempelsen av terrorfinansiering og gjennomføre strengere transparensregler for å hindre hvitvasking og skatteunndragelse. Sistnevnte er en oppfølging av avsløringene i de såkalte Panama Papers (reelt eierskap).

Rådet og Europaparlamentet har drøftet forslaget siden i vår. Det klart vanskeligste spørsmålet gjelder registre for og innsyn i reelle eierskap, der Europaparlamentet ønsker fullt offentlig tilgang, mens Rådet mener dette kun bør omfatte personer med legitim interesse. Også på andre områder ønsker Parlamentet å gå lengre, som i krav om etablering av eiendomsregistre, lovhjemling av listeføring av politisk eksponerte personer (PEPs).

Estland søker nå avklaring blant medlemslandene for å kunne presentere et omfattende kompromissforslag for Parlamentet i trilogimøtet 3. oktober med sikte på å nå en politisk enighet.

Kommisjonens forslag om å styrke bankenes motstandskraft

Kommisjonen la 23. november 2016 frem en pakke med forslag for å styrke banksektorens motstandskraft mot kriser og samtidig støtte opp under økonomisk vekst. Det ble foreslått endringer i kapitaldekningsdirektivet (CRD), kapitaldekningsforordningen (CRR), krisehåndteringsdirektivet for banker (BRRD) og forordningen om den felles krisehåndteringsmyndigheten (SRMR).

Endringsforslagene tar utgangspunkt i arbeidet med standarder for kapitaldekning i regi av Baselkomiteen for banktilsyn (BCBS) og G20s Financial Stability Board (FSB), som ble iverksatt etter finanskrisen for å sikre finansiell stabilitet og hindre nye kriser.

Det estiske formannskapet arbeider med å komme til enighet om en rådssposisjon for forhandlinger med Europaparlamentet i løpet av 2. halvår. Dette er en meget ambisiøs tidsplan.

To av forslagene i «bankpakken» er gitt prioritet: 1) *endringer i BRRD for å skape større klarhet om prioritetsrekkefølgen for usikrede gjeldsinstrumenter ved krisehåndtering av banker og 2) innfasing over fem år av regnskapsstandarden IFRS9 og utfasing av unntak for visse store statsgjeldseksponeringer i kapitaldekningsregelverket.* Til forskjell fra den tidligere standarden (IAS39), der nedskrivning av lån mv. var basert på oppståtte tap, vil IFRS9 også kreve nedskrivning for forventet fremtidig kredittap. Uten en gradvis innfasing vil bankene kunne få en brå økning i forventede tapsnedskrivninger og en tilsvarende brå reduksjon i kapitaldekningen.

Rådet har fastlagt forhandlingsposisjonen for begge de prioriterte sakene, mens Europaparlamentet er ferdig med IFRS9/store eksponeringer og ventes om kort tid å legge frem forslag om prioritetsrekkefølgen i BRRD. Det er deretter ventet at partene relativt raskt kan komme til enighet.

Kommisjonens forslag om krisehåndtering av sentrale motparter (CCP)

Kommisjonen la 28. november 2016 frem forslag til forordning om krisehåndtering av systemviktige sentrale motparter (CCP).

Forslaget sikter mot å etablere et regelsett for gjenoppretting eller avvikling av CCP-er som er systemviktige for det finansielle systemet. Utgangspunktet er regelverket for krisehåndtering av banker (BRRD), men forslaget inneholder i tillegg en del CCP-spesifikke regler, særlig om hvordan tap skal fordeles.

De viktigste formålene med forslaget er å 1) sikre at CCP-enes kritiske funksjoner i finansmarkedet bevares, 2) opprettholde den finansielle stabiliteten og 3) bidra til å hindre at kostnadene ved krisehåndtering av CCP-er må dekkes av det offentlige.

Rådets arbeidsgruppe for finansielle tjenester og Europaparlamentets finanskomité arbeider med sine respektive posisjoner til trilogi-forhandlingene. Forslaget behandles sammen med forslaget om å styrke tilsynet med clearing av derivater. Se omtale nedenfor.

Endring i EMIR-regelverket - forenklinger

Kommisjonen fremmet forslaget 4. mai 2017. Formålet med endringene er å forenkle regelverket samt fjerne uforholdsmessig høye kostnader og administrative byrder for små aktører i finanssektoren, selskaper og pensjonsfond uten at dette går ut over den finansielle stabiliteten.

Estland har ambisjon om å fastlegge Rådets forhandlingsposisjon i løpet av halvåret.

EMIR – styrket tilsyn med clearing av derivater

Kommisjonen fremmet 13. juni 2017 forslag om endringer i EMIR- og ESMA-forordningene.

Formålet med forslaget er å styrke tilsynet med sentrale motparter (CCP-er) både innenfor og utenfor EU. Det foreslås blant annet å sentralisere tilsynet og gi ESMA (Det europeiske verdipapirtilsynet – European Securities Market Authority) økt kompetanse for å sikre et mer konsistent tilsyn.

Forslaget må blant annet ses i sammenheng med at Storbritannia, som står for mesteparten av EU-clearingen på om lag 1000 milliarder euro per dag, vil forlate EU. Regelverket for å anerkjenne CCP-er fra tredjeland som er systemviktige for EU blir strengere. I tillegg kan de aller viktigste bli pålagt å etablere seg i EU.

Selv om arbeidet med å fastlegge Rådets posisjon så langt har gått sakte, har det estiske formannskapet ambisjon om å komme til enighet i løpet av formannskapsperioden.

Pan-europeisk personlig pensjonsfond

Kommisjonen fremmet 29. juni 2017 forslag om en forordning om et pan-europeisk personlig pensjonsprodukt (PEPP). Formålet med det nye produktet er å 1) gi personer økte valgmuligheter for sin pensjonssparing, 2) billigere løsninger for pensjonsleverandører som vil tilby tjenester i hele EU, 3) mer kapital vil bli tilgjengelig for realøkonomien når flere borgere kjøper PEPP og 4) bidra til økt pensjon for den enkelte. Tiltaket er fremmet som en viktig del av kapitalmarkedsunionen. Estland har ikke dette forslaget høyt på prioriteringslisten.

Kommisjonen foreslår styrking av EUs finanstilsyn

Kommisjonen fremmet 20. september 2017 forslag om å styrke EUs tre finanstilsyn (EBA for bank, EIOPA for forsikring og pensjonskasser samt ESMA for verdipapirer) og Det europeiske råd for systemrisiko (ESRB). Forslaget ble fremmet etter en høringsrunde i vår (som FIN ga innspill til). Styrking av EUs finanstilsyn var høyest blant de nye prioriteringene i Kommisjonens midtveisrevisjon av kapitalmarkedsunionen, som ble lagt frem i juni.

Kommisjonens meddelelse som forklarer forslagene ligger [her](#) og de konkrete forslagene ligger [her](#). Forslagspakken legger opp til endringer i en rekke vedtatte regelverk i tillegg til selve finanstilsynsregelverkene.

Kommisjonens forslag må ses på bakgrunn av arbeidet med å ferdigstille bankunionen og kapitalmarkedsunionen, som vil bidra til mer integrerte og større finansmarkeder i EU generelt og i euroområdet spesielt.

Formålet med forslagene er å fremme konsistent oppfølging av regelverk og konvergens mellom medlemslandenes tilsyn. EUs verdipapirtilsyn, ESMA, vil få direkte kompetanse på flere områder og vil bli et EU-omfattende tilsyn med kapitalmarkedene. Tilbydere av finansprodukter og -tjenester vil få like konkurransevilkår i hele det indre markedet og brukerne vil få tilgang til et større utvalg av produkter og tjenester samtidig som forbrukerbeskyttelsen vil være ivaretatt. I sin tur vil dette bidra til økt økonomisk vekst og sysselsetting.

Mer integrerte markeder øker isolert sett faren for smittevirkninger mellom ulike lands finanssektorer. Tilsynskonvergens vil bidra til å hindre slike virkninger. Blant annet vil man søke å hindre regelverksarbitrasje internt i EU for å lokke til seg ny virksomhet, som kan være særlig aktuelt i forbindelse med britiske etableringer i EU som følge av brexit. Med brexit er det dessuten nødvendig med en generell gjennomgang av tredjelandsregimene for å sikre korrekt håndtering av risikoen i EUs finanssektor. Tilsynet med tredjelandselskaper som opererer i EU-markedet med utgangspunkt i ekvivalensbeslutninger vil bli sentralisert og styrket.

Konkret går Kommisjonens forslag ut på følgende:

- 1) ESMA skal ha tilsynsansvaret for kapitalmarkedsunionen. Dette vil særlig gjelde på områder hvor et felles tilsyn blir enklere å forholde seg til for virksomheter med grensekryssende aktivitet og mer effektivt for nasjonale tilsyn, som a) godkjenning av visse typer prospekter iht. nytt regelverket fra 2019 om forenklede prospekter, b) godkjenning av EU-merkede grensekryssende investeringsfond, som venturekapitalfond (EuVECA) og sosiale entreprenørfond (EuSEF) samt langsiktige investeringer (ELTIF) og c) tilsyn med systemviktige tjenester som kritiske benchmarks og tilbydere av datarapporteringstjenester².
- 2) Kommisjonen foreslår å styrke tilsynene med egne styrever (executive boards), som skal bestå av vedkommende tilsyns formann og tre heltidsansatte medlemmer for EBA og EIOPA og fem for ESMA. Styret skal forberede vedkommende finanstilsyns program og

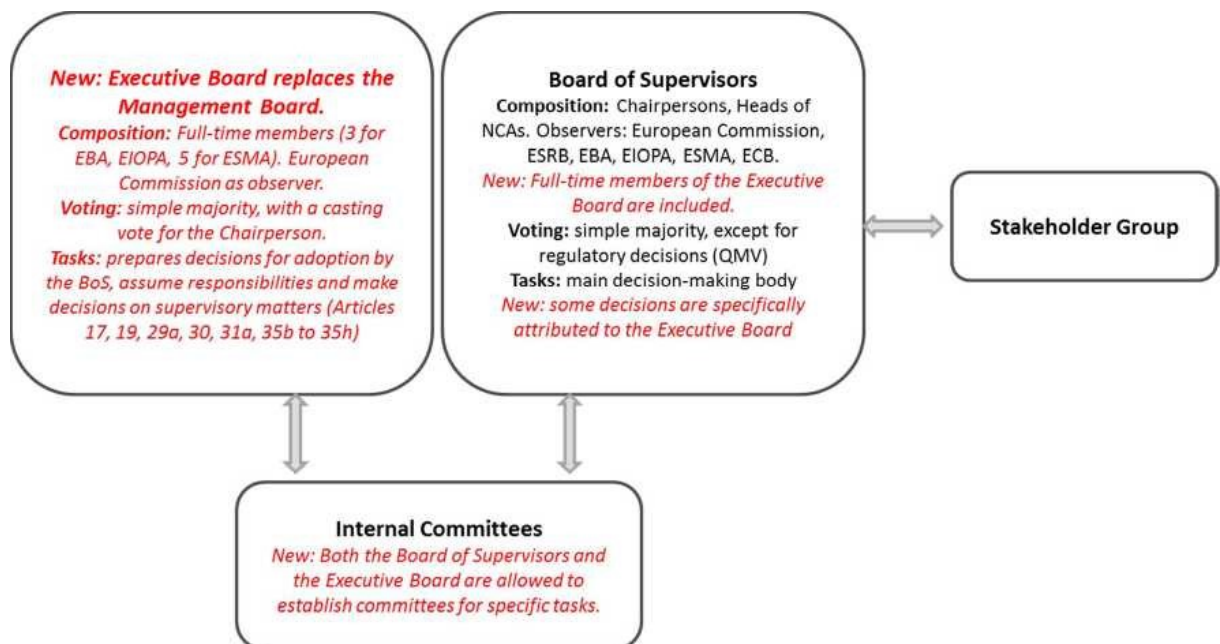
---

² Fra før har ESMA direkte tilsyn med kredittvurderingsbyråer og handelsregistre. I tillegg foreslo Kommisjonen i juni 2017 å gi ESMA et sentralisert ansvar for tilsynet med sentrale motparter (CCP-er) internt i EU og styrke ansvaret for tredjelands CCP-er med aktivitet i EU-markedet.

budsjett. I tillegg vil det få beslutningsmyndighet overfor selskaper og kompetente myndigheter i visse ikke-regulatoriske saker som tvisteløsning, brudd på EU-lovgivning, gjennomgang av kompetente myndigheter og konvergensaktiviteter for slike myndigheter. Innenfor enkelte områder vil styret også forberede beslutninger i vedkommende finanstilsyns styre (bestående av formannen i finanstilsynet og lederne for de 28 medlemslandenes kompetente organer (NCAs i figuren nedenfor) samt de tre EØS-EFTA-landene uten stemmerett). Kommisjonen understreker at de nasjonale tilsynsmyndighetene gjennom deltakelsen i vedkommende EU-tilsyns styre fortsatt skal fastsette overordnede retningslinjer og fatte beslutninger i regulatoriske saker.

Styringsmodellen for finanstilsynene vil etter dette se ut som følger:

Kilde: [Kommisjonen](#)

- 3) I dag finansieres finanstilsynene basert på en fast nøkkel der 60 pst. dekkes av medlemslandene og 40 pst. over EU-budsjettet. Kommisjonen mener at opplegget har ført til underfinansiering slik at tilsynene ikke har hatt tilstrekkelige ressurser til å bidra til finansiell stabilitet og økt integrasjon i EU. Kommisjonen foreslår derfor en ny finansieringsmodell som i hovedsak skal baseres på bidrag fra finansnæringen med utgangspunkt i selskapenes størrelse. Hver sektor av finansmarkedet vil betale for sitt respektive EU-tilsyn. En mindre del av finansieringen vil fortsatt komme fra EU-budsjettet.
- 4) Finanstilsynene skal bidra til å fremme privat finansiering for å dekke det presserende behovet for grønne og bærekraftige investeringer.
- 5) Tilsynene skal sørge for en konsistent regulatorisk tilnærming til FinTech i hele EU slik at denne typen selskaper skal kunne utnytte mulighetene og vekstpotensialet.
- 6) Målrrettede endringer for å styrke ESRBs samordning av makrotilsynet i EU og sette risikorådet bedre i stand til å gjennomføre sitt oppdrag.

Kommisjonen ønsker at forslagene trer i kraft før neste valg til Europaparlamentet våren 2019.

Skatt: Kommisjonens melding om skatt og digitalt indre marked

Kommisjonen la 21. september frem en melding om et rettferdig og effektivt skattesystem for det digitale indre markedet. Meldingen er en oppfølging av Kommissjonspresident Junckers [Letter of Intent](#) fra 13. september, der det fremgår at Kommisjonen vil legge fram regler for beskatning av digitalisert økonomi innen utgangen av 2018.

I meldingen peker Kommisjonen på at den akselererende digitale transformasjonen av økonomien gjør det krevende å utvikle regler som sikrer rettferdig og effektiv beskatning. Digitaliseringen av økonomien påvirker i dag alle virksomheter og har ført til en rekke nye forretningsmodeller. De nye forretningsmodellene utfordrer dagens skatteregler og gjør det vanskeligere å definere skattegrunnlag og hvilket land som har rett til å skattlegge det.

Ifølge Kommisjonen har resultatet blitt lav eller manglende beskatning av virksomheter som baserer seg på nye digitaliserte forretningsmodeller. En virksomhet som er digitalt tilstede i land, f.eks. ved å tilby tjenester til et lands innbyggere eller som inngår kontrakter med selskaper i landet, er ikke nødvendigvis er skattemessig etablert der. Dette representerer et free-rider-problem fordi slike virksomheter nyter godt av landets infrastruktur og rettssystem uten å bidra til finansieringen over skatteseddelen.

Dagens situasjon er ikke bærekraftig, skriver Kommisjonen. Regler for internasjonal beskatning må reformeres slik at verdiskaping som finner sted i den digitaliserte økonomien fanges opp og beskattes til riktig tid og på riktig sted. Uten en slik reform vil bl.a. mulighetene for tilpasning og omgåelse øke, skatteinntekter som finansierer offentlige budsjetter vil reduseres og den sosiale rettferdighet i samfunnet vil forverres.

Kommisjonen bemerker også at ulik beskatning av digitalisert økonomi og tradisjonell økonomi har uheldige konkurransevridende effekter. I gjennomsnitt står virksomhet gjennom nye, digitaliserte forretningsmodeller overfor en effektiv skattesats på 8,5 pst. Dette er under halvparten av den gjennomsnittlige skattesatsen for tradisjonelle forretningsmodeller, ifølge tallene gjengitt i Kommisjonens melding. Gitt den internasjonale karakteren i problemet, vil den ideelle løsningen være bred internasjonal enighet om nye prinsipper for beskatningsrett (neksus) og tilordningsregler. Hittil har det vist seg vanskelig å komme frem til en slik enighet, men nå er tiden kommet for å handle, mener Kommisjonen:

- EUs medlemsland må ha en felles posisjon for å kunne påvirke det internasjonale arbeidet som pågår i tilknytning til digitalisering og skatt. Det er viktig at OECDs rapport til G20, som skal publiseres i begynnelsen av 2018, identifiserer realistiske og genuine forslag til tiltak.
- Parallelt må EU undersøke hvordan digitalisert økonomi og skatt kan håndteres innenfor det indre marked. Kommisjonens foretrukne løsning er en utvikling av fast driftssteds-begrepet slik at det også omfatter digital tilstedeværelse i et land. I tillegg må reglene endres slik at overskudd tilordnes til dette digitale faste driftsstedet. Innenfor det indre marked, mener Kommisjonen at forslaget om et felles konsolidert grunnlag i selskapsskatten (CCCTB-direktivet) er best egnet til å implementere slike endringer.
- Siden det vil være tidkrevende å komme frem til en felles løsning om et nytt fast driftssted-begrep og inntektstilordning – både på EU-nivå og i en bredere

internasjonal sammenheng – er Kommisjonen åpen for å foreslå midlertidige løsninger på kort sikt. Som eksempel nevnes en omsetningsavgift for digitaliserte selskaper som er ubeskattet eller lavt beskattet, en kildeskatt på digitale transaksjoner knyttet til kjøp og salg av varer og tjenester, og en avgift på inntekter fra tjenesteforvaltning eller salg av digital annonseplass. Det er fordeler og ulemper knyttet til slike midlertidige løsninger, og det er behov for ytterligere arbeid for å komme fram til et konkret forslag. Det må også vurderes om slike tiltak er forenelige med skatteavtaler, statsstøtteregele, de fire frihetene og WTO-reglene.

Kommentar:

Kommisjonens melding om skatt og det digitale indre markedet ble første gang varslet på det uformelle ECOFIN-møtet 16. september 2017. Visepresident Dombrovskis varslet på pressekonferansen at Kommisjonens forslag til regler for beskatning av digitalisert økonomi vil legges fram i begynnelsen av 2018. Tidligere har Kommisjonen uttalt at reglene ville komme innen utgangen av 2018 (se [Letter of Intent](#)). Mye tyder altså på at Kommisjonen har forsert sin tidsplan for forslag om digitalisering og skatt. På denne måten ønsker Kommisjonen trolig å demme opp for at medlemslandene iverksetter ensidige tiltak. Innholdet i Kommisjonens melding er i stor grad i overensstemmelse med formannskapetets dokument om samme tema, og det er naturlig å tolke meldingen Kommisjonens støtte til det pågående arbeid i Rådet.

Et temposkifte i Kommisjonens arbeid må også ses i sammenheng med forslaget til en omsetningsavgift for digitale selskaper, som nå støttes av i alt 18 medlemsland (se også omtale av skatt og digital økonomi i referatet fra det uformelle ECOFIN-møtet 16. september et annet sted i dette nummeret av Økonominytt). Forslaget om en omsetningsavgift er opprinnelig fransk, og den franske finansministeren Le Maire har drevet aktiv promotering av forslaget overfor andre medlemsland. Av mange anses omsetningsavgiftens videre skjebne som en første test av Macrons evne til å påvirke ytterligere integrering av EUs medlemsland. I sin Europa-tale 26. september 2017 viste Macron til forslaget om en omsetningsavgift for digital virksomhet og sa avgiften vil være rettferdig fordi den gir skatteinntekter til de landene der verdiskapingen skjer.

Kommisjonens melding skal i første omgang drøftes på det digitale toppmøtet i Tallinn 29. september 2017. Også til toppmøtet har Frankrike, Tyskland, Italia og Spania gått sammen om [en felles uttalelse](#) om Europas digitale agenda. På skatteområdet fremgår det av uttalelsen at skattepliktig overskudd herunder det som opptjenes gjennom digital aktivitet, må tilordnes selskap i det landet hvor verdiskapingen skjer. EU er et egnet forum til å finne fram til en overnasjonal løsning, som på sikt kan få gjennomslag i det internasjonale samarbeidet, mener de fire statslederne. Videre fremgår det at merverdiavgift må ilegges ens og etter destinasjonsprinsippet uavhengig av om varer og tjenester handles elektronisk eller lokalt.

Lenker:

Kommisjonens [pressemelding](#) om forslaget og DG TAXUDs hjemmeside [Skatt og digital økonomi](#)